

**Karen Jespersen**  
**Opgør med den ny fattigdom**  
L & R fakta (!) 1999  
VJ 19991215

Karen Jespersen (KJ), socialminister, har udgivet en bog med titlen "Opgør med den ny fattigdom". Hendes vision er "et samfund, der er bedre til at bruge de ressourcer mennesker har i sig". (s. 7). Og hendes hovedsagelige metode til indfrielse af visionen er et gummi-begreb: "empowerment" (s. 17). Hvis mennesket opnår mere "power", kan hun bedre klare sig i livets kampe (om status? job?). Tanke-godset er nyliberalt, sådan ca. Clinton/Blair/Schröder.

KJ gengiver ganske mange eksempler på vellykket social indsats – indsats mod, at sygdom eller anden svaghed medfører, at folk ryger ud af job ("arbejdsfastholdelses-projekter"), og indsats mod forslumning og kriminalitet i bestemte boligområder ("boligsocialt arbejde"). KJ roser de frivillige ildsjæle i det sociale arbejde. Forbehold er der ikke mange af. Derimod talrige omtaler af enkeltindsatser på enkelte steder. Temmelig mange af indsatserne er støttet af socialministeriets mange puljer, blandt fagfolk ofte omtalt som "mor Karens sukkerskåle" Man sidder efter læsningen med en vis undren over, at alle de af ministeren understøttede succeser ikke har afskaffet ledighed og ensomhed og fattigdom.

Karen Jespersen roser sin regerings indsats for at "aktivere" ledige. Et citat:

"Jeg mødte "Kirsten" i et skur med de lokale drukkammerater i Københavns sydhavn. Kirsten havde netop været i aktivering i det lokale og meget populære værested for kvarterets sindslidende. Kirsten stoppede (i aktiveringen) fordi en anden skulle have hendes plads. Det var hun ked af. Det havde været en stor glæde for hende at være med i et arbejdsfællesskab og at opleve at hendes indsats var noget værd. Hun gjorde nytte, og det gav hende et selvværd. hun drak mindre og fik det bedre."

Citatet står i kapitlet "Aktivering – en vej til at forsørge sig selv" (s. 78). Rubrikoverskriften er "Aktivering virker". Karen Jespersen stiller ikke spørgsmålet, om "Kirsten"s aktivering er en vej til selvforsørgelse. Hun konstaterer blot, at "aktivering virker". Hvilke virkninger? Ja, "Kirsten" oplever nok en gang, at kommunen ikke har brug for hende: "En anden skulle have hendes plads". Kommunen efterspørger ikke "Kirsten" – den stiller pligtmæssigt en aktiveringsplads til rådighed for hende i begrænset tid. Og "Kirsten" har pligt til at møde op i aktiveringen – ellers: nul kontanthjælp. "Kirsten"s aktivering er IKKE en vej til selvforsørgelse. Overskriften er virkelighedsfjern.

Eksemplet er valgt, fordi det illustrerer KJ's overfladiskhed og mangel på analyse. De mange solstrålehistorier lader unævnt, hvilke tilskud ministerium og kommuner yder, for at de socialt ansvarlige virksomheder kan få produktionen udført af de handicappede til en lige så konkurrencedygtig pris som hvis man brugte ikke-handicappede.

Undervejs i bogen kritiserer K.J. tidligere regeringer (især Schlüters..) for deres "passive" arbejdsmarkedspolitik. Om jobtilbudsordningen (1977) skriver hun: "formålet var først og fremmest at hindre, at arbejdsløse mistede tilknytningen til A-kasserne og dermed retten til dagpenge". Og hun roser regeringen (og sig) af at man i 1993 for alvor indførte aktivering. KJ synes ikke at kende formålsbestemmelsen i arbejdstilbudsloven (1977). Hun undlader at nævne nogle af forskellene mellem 1977-loven og 1993-lovgivningen: i 1977 samme løn som andre på arbejdspladsen, lige faglige rettigheder - i 1993 ikke løn men "aktiveringsydelse" eller "jobtræningsydelse" på Kontanthjælps-

eller dagpengeniveau, ingen faglige rettigheder. Derimod anser KJ det for positivt, at "jobtræningspersonerne" ikke optjener dagpengere, som "jobtilbudspersonerne" gjorde det.

Karen Jespersen er en stor tilhænger af "brugerindflydelse". Jeg savner i bogen en stillingtagen til den mindre-indflydelse, brugeren af pensionssagsbehandling har fået: ved seneste ændring af lov om social pension fik ministeren vedtaget, at den enkelte ansøger ikke kan rejse pensionssag – det kan alene kommunen. Nemlig når kommunen skønner, at enhver revalideringsmulighed er udtømt. Denne bestemmelse er, sammen med fleksjob-ordningen én, der virkelig giver noget klientgørelse. Nedslidte mennesker, der ikke har en chance på det almindelige arbejdsmarked bliver i dag visiteret til fleksjob. Det betyder, at de ikke får pension, selvom deres erhvervsevne er nedsat med 50-70% (og deres erhvervs mulighed er væk). Det betyder ikke altid, at de får fleksjob (og løn) – næh, mens de venter på fleksjobbet, må de leve af kontanthjælp eller af ægtefællens indkomst. Den fattigdom gør Karen Jespersen ikke op med. Ægtefælleindtægten skal jo ikke være meget over dagpengeniveau, før kontanthjælpen beregnes til NUL KRONER. Og det er ingen høj indkomst, hvis man igennem 30 erhvervsaktive år har haft to indkomster at betale mad og husleje med.

Karen Jespersens bog fremviser et stort engagement i mange enkeltprojekter og et lille blik for de store problemer i kontanthjælps-, arbejdsmarkedsordningernes og førtidspensionssystemets måder at fungere på. Asylansørgernes ekstra lave såkaldte "integrationsydelse" og den dertil hørende fattigdom nævner hun ikke. Den relative fattigdomsforøgelse, der er en følge af de sænkninger af ydelsesniveauet, der er gennemført i hendes ministertid, gør hun ikke op med.

Hvis man ønsker indblik i de mange projekters funktionsmåder, går man med større udbytte til Socialministeriets projektoversigter og til Socialforskningsinstituttets seneste undersøgelse om Virksomhedernes sociale ansvar.

Viggo Jonassen

Lektor i socialpolitik – Den sociale Højskole Århus

Formand for Århus Kommunes sociale forbrugerråd.

Karen Jespersen: Opgør med den ny fattigdom. 179 sider, 198 kr.

7	Forord
9	Styrk den indre velfærd
22	Det ufuldendte velfærdssamfund
43	Social arbejdsmarkedspolitik
62	Aktivering: En vej til at forsørge sig selv
83	Alle børn har store muligheder
120	Fra ensomhed til fællesskab
136	Ingen skal være udstødte
151	Når mennesker tager ansvar
164	Socialpolitik er alles ansvar
176	Litteraturliste